

Tuohisentteri Oy:n lainahakemus

Kunnanhallitus 02.12.2024 § 305
434/02.05.03/2024

Tuohisentteri Oy:n hallitus on 25.11.2024 kokouksessaan päättänyt hakea kunnalta lainaa 500.000 euroa. Tuohisentteri Oy on kunnan 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiö tarvitsee pääomaa juokseviin kuluihin ja edelleen lainanlyhennyksiin, korkoihin ja kiinteistöveroon.

Vakuutena toimisi käytännössä yhtiön omistama kiinteistöomaisuus sellaisenaan. Lainan antoon vaikuttaa merkittävästi yhtiön kyky ja mahdollisuus maksaa laina takaisin.

Pääomasijoitus tarkoittaa yhtiön rahoitusta pääomalainalla tai pääomasijoituksella, joka testataan markkinataloustoimijatestillä. Testin tulee osoittaa, että yksityinen voittoa tavoitteleva toimija olisi tehnyt vastaavan sijoituksen. Käytännössä tämä osoitetaan liiketoimintasuunnitelmalla.

Markkinataloustoimijatestin mukaan varojen käyttöä on tarkasteltava siitä näkökulmasta, olisiko yksityinen markkinatoimija valmis tekemään vastaavan toimenpiteen samoin ehdoin tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Mikäli ei olisi, voi kyseessä olla toimenpide, joka sisältää tukea. Esimerkiksi julkisyhteisön myöntämän lainan korkotason ollessa markkinatasoa alhaisempi voi valtiontuki muodostua sovitun korkotason ja markkinatason erotuksesta.

Valtiontukisäännökset

Kuntalain 15 lukuun on koottu kunnan toimintaa markkinoilla koskevat säännökset. Luvun taustalla on Euroopan unionin lainsäädäntö - erityisesti Euroopan unionin valtiontukisäännökset. Valtiontuella tarkoitetaan kaikkea julkista tukea, myös kunnan myöntämää tukea. Lukuun otettujen säännösten tarkoituksena on toisaalta selkeyttää kansallisella tasolla EU:n valtiontukisäännösten soveltamista ja toisaalta rajata kuntien käytäntöjä siten, että niitä soveltamalla voidaan varmistaa, ettei järjestelyihin sisälly valtiontukea.

Yrityksille myönnettäviä julkisia tukia koskevat periaatteet on määritelty EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107–109 artikloissa. Käsite "valtiontuki" eroaa yleiskielessä sille annetusta merkityksestä monessa suhteessa, sillä käsite kattaa kaikki rahoitusmuodoltaan varsin moninaiset julkisen sektorin toimenpiteet, joilla tuetaan yrityksen taloudellista tilannetta. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla suorien avustusten ohella muun muassa valikoivat verohelpotukset, ehdoiltaan edulliset lainat ja takaukset, alihintainen vuokra tai vaikkapa toimenpiteet, joilla lievennetään maksuja, jotka yritykset tavanomaisesti joutuvat maksamaan (esim. vapautukset sosiaaliturvamaksuista tai muista veronluonteisista maksuista). ([Opas de minimis -tuista, EU:n valtiontukisäännöt](#))

Toimenpiteen katsominen valtiontueksi edellyttää käytännössä seuraavien neljän tunnusmerkin täyttymistä (SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohta):

1. Julkisia varoja (esim. valtion, kuntien tai kuntayhtymien varoja) kanavoidaan yrityksiin/taloudelliseen toimintaan,
2. Taloudellinen etu on valikoiva, eli tuki kohdistuu vain tiettyyn yritykseen tai tiettyihin yrityksiin (esimerkiksi jollekin alalle tai alueelle),
3. Toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua (kilpailuvaikutuskriteeri) ja
4. Toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (kauppavaikutuskriteeri). [Opas de minimis -tuista, EU:n valtiontukisäännöt](#)

Valtiontukiasioissa lähtökohtana on ollut, että toimenpiteen luokittelu perussopimuksissa tarkoitettu kielletyksi valtiontueksi edellyttää, että kaikki SEUT 107 neljä edellytystä täyttyvät. Nämä edellytykset ovat oikeuskäytännössä olleet diskreettejä muuttujia. Tällöin tuki on joko maksettu valtion varoista tai ei, tuki on antaa selektiivistä etua tai ei, tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai ei ja tuki vääristää kilpailua tai ei.

SEUT 107(3) -artiklan poikkeuksen nojalla on sallittu tukea mm. rakenneuudistuksiin ja yritysten pelastamiseen. Tukia on pidetty aiemmin hyväksyttävänä seuraavien edellytysten täytyessä:

1. Tuet on rajoitettu tilanteisiin, jossa niiden myöntäminen on perusteltua huomioiden alan olosuhteet.
2. Tuen tulisi perustua pitkän aikavälin kehitykseen ja elinkelpoisuuden varmistamiseen pelkän markkinoilla pitämisen sijaan.
3. Sosiaalisen ja taloudellisen muutoksen lieventäminen on hyväksyttävää.
4. Pidempiaikaisten tukiohjelmien tukien tulisi laskea ajan kuluessa ja tuen määrän tulisi olla yhteydessä alan kehitykseen.
5. Tuen tulisi olla oikeasuhtainen ratkaistaviin ongelmiin nähden ja kilpailun vääristymät tulisi pitää minimissä.
6. Teollisuuden ongelmia ja työttömyyttä ei tukitoimenpiteellä tulisi siirtää toiseen jäsenvaltioon. (Pauku, 2020, s. 130)

De minimis -asetuksen määritelmä vaikeuksissa olevasta yrityksestä poikkeaa EU:n valtiontukisääntöjen mukaisesta yleisestä määritelmästä. Toisin kuin muissa valtiontukisäännöissä, de minimis -asetuksen puitteissa tukea voidaan lähtökohtaisesti myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle (**pl. lainat ja takaukset**). Jos de minimis -tukea myönnetään lainoina ja takauksina, tulee tukea myönnettäessä arvioida, onko tuensaaja asetettu konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyyn tai **täyttääkö se Suomen lainsäädännössä vahvistetut edellytykset menettelyyn asettamiselle**. Jos kriteeri täyttyy, ei yritykselle voida myöntää de minimis -tukea lainoina tai takauksina.

Pääomapanokset, riskipääomasijoitukset ja oman pääoman luonteinen riskirahoitus lasketaan kokonaisuudessaan de minimis - tueksi.

Kuntalain 129 §:ssä säädetään lainan, takauksen tai muun vakuuden antamisen edellytyksistä. Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus

- Ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä.
- Kunta ei voi myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski.
- Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Kuntalain lakimuutoksen (419/2021) myötä kunta voi antaa osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa tarkoitetun pääomalainan ilman vakuutta. Lakimuutoksella mahdollistetaan se, että kunnat voivat käyttää pääomalainoja yhtiöidensä rahoittamiseen silloin kun se kunnan riskienhallinnan kannalta on muutoin kuntalain 129 §:n mukaan mahdollista.

Edelleen Kuntalain 129 §:n 4 momentin mukaan kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan Unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

Edellä mainitussa kuntalain 129 § 1 momentissa säädetään kunnan lainanannon yleisistä, ehdottomista edellytyksistä. Lainkohdan sanamuoto viittaa laajaan soveltamisalaan eli säännöksessä esitetyt kriteerit eivät jää riippumaan esimerkiksi lainanannon kohteesta (konsernin sisäinen vai ulkopuolinen yhtiö) tai sen toiminnan suuntautumisesta markkinoille. Säännöstä sovelletaan siis kaikkiin lainanannon kohteisiin.

Kuntalain 129 § 1 momentin mukaisina rinnakkaisesti sovellettavina edellytyksinä lainanannolle ovat etenkin merkittävän taloudellisen riskin puuttuminen sekä riittävän kattavat vakuudet. Lainan antamiseen ja ehtoihin sovelletaan ko. kuntalain erityissäännöksen lisäksi EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti sellaisenaan. Kuntalain 129 § 1 momentissa tarkoitettu vakuuksien riittävyydestä on oikeuskirjallisuudessa mm. todettu, ettei koko riskiä tarvitse kattaa kokonaan, mutta ajatuksena on riittävästä riskienhallinnasta varmistuminen.

Arviointi

Tuohisentteri Oy:lle on asetettu ao. tavoitteet:

1. Yritysten käyttöön rakennettujen/hankittujen tuotanto- ja toimintatilojen omistaminen, hallinta ja vuokraaminen yrityksille.
2. Tuoton kerryttämisen aloittamista vuonna 2021 rakentuneesta teollisuustilasta.
3. Tuohimaa-alueen kehittämistä edelleen teollisuusalueena.
4. Uusien kiinteistökohteiden ja liiketoimintamallien selvittämistä mm. kiertotalouspuiston osalta.

5. Asuntotuotannon selvittäminen ja prosessin aloittaminen.

Tällä hetkellä yhtiön tavoitteena on myydä tai vuokrata hallit ja päästä kerryttämään tuloa yhtiölle. Tämä lisäksi yhtiöllä on tavoitteena lyhentää yhtiölle kertyneitä lainoja. Yhtiö on toiminut asetettujen tavoitteiden mukaisesti, mutta ei ole onnistunut kerryttämään tuottoa epäonnisten aiempien vuokrasuhteiden johdosta.

Yhtiö ei ole toimittanut kuntaan liiketoimintasuunnitelmaa. Sen puuttuessa markkinataloustoimijatestin kannalta voidaan ajatella, että yksityinen voittoja tavoitteleva toimija ei tekisi vastaavaa sijoitusta yhtiöön. Näin ollen lainoituksessa kyseessä voi olla toimenpide, joka sisältää tukea.

Mahdollinen myönteinen lainapäätös sisältää merkittävän taloudellisen riskin yhtiön taloudellisesta tilanteesta johtuen. Vakuuksien riittävyyden osalta kunnan mahdollinen tappio-osuus arvioidaan olevan yli 60 %.

Tytäryhteisöjen toiminnan lainoittamiseen sisältyviä riskejä pienentää se, että tytäryhteisöt ovat kunnan omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan alla ja velvollisia noudattamaan toiminnassaan kunnan konserniohjetta ja kunnan antamaa konserniohjausta. Tärkeintä on, ettei kunnan lakisääteisten tehtävien suorittaminen vaarannu, mikäli kunta päättää antaa lainan Tuohisentteri Oy:lle.

Siikalatvan kunnan vuoden 2023 tilinpäätöksessä kertynyt kunnan oma ylijäämä oli yli 2,7 miljoonaa euroa taseessa ja koko kuntakonsernin kertyneet ylijäämät noin 3,54 miljoonaa euroa.

Kuntakonsernin omavaraisuusaste vuoden 2023 tilinpäätöksessä oli 37,69 %. Konsernin lainat/asukas 2023 oli 4 316 €/asukas. Konsernin osalta nämä luvut paranivat huomattavasti 2023 vuoden osalta, koska sairaanhoitopiiri jäi pois. Vuodelta 2024 saadaan vertailukelpoiset luvut tilinpäätöksessä.

Vuoden 2024 aikana kunnan rahoitusasema on heikentynyt. Rahoitusasemaa kuvaavia tunnuslukuja saadaan koko vuoden osalta tilinpäätökseen.

Kunnan antaessa lainan yhtiölle, lainaehtojen voidaan katsoa olevan markkinaehtoisia, kun lainalta perittävä korko on korkeampi kuin Euroopan komission tiedonannossa viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (2008/C14/02) on määritetty. Lainalta perittävän korkotason ollessa tiedonannossa määritetty tuen määrän korkotaso tai korkeampi voidaan koron katsoa olevan markkinaehtoinen, jolloin järjestelyyn ei sisälly valtiontueksi katsottavaa taloudellista etua. Mahdollisesti myönnettävälle lainalle tulee määritellä markkinaehtoinen korko.

Siikalatvan kunnan talousarvion 2024 investointiosassa tai rahoitusosassa ei ole varattu määrärahoja tytäryhtiöiden pääomituksiin.

Valmistelijan päätösehdotus

(hall. joht.)

Päätösehdotus annetaan kokouksessa.

Esittelijä: Kunnanjohtaja Pekka Iivari

Päätösehdotus: Keskustelun päätteeksi kunnanjohtaja esitti, että asia palautetaan jatkovalmisteluun.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

Seppälä jäväsi itsensä (yhteisöjäävi) ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Tuohisentterin toimitusjohtaja Tiina Ruotsalainen kutsuttiin asian käsittelyn yhteydessä kertomaan Tuohisentteri Oy:n tilanteesta. Tiina Ruotsalainen poistui ennen päätöksentekoa.